

LUNDS
UNIVERSITET

Tuareg-oprøret i Mali 2012
- et case studie

Alexandre Hjorth Gernigon
Rasmus Walther Jensen

Abstract

I januar 2012 begik tuareger et voldeligt oprør i Mali, som blev efterfulgt af et militærkup, en dyb krise og et brud med en lovende demokratiseringsproces. Oprøret blev indledningen på en alvorlig intrastatslig konflikt, som stadig er aktuel, men årsagerne til udbruddet er endnu ikke afdækket til bunds. Med afsæt i de tre analytiske udgangspunkter individ-, gruppe- og institutionelt niveau undersøger dette studie, hvordan henholdsvis Colliers teori om greed og grievance, Gurrs model for minoritetsoprør og Paris' teori om institutionalisering før liberalisering (IBL) kan forklare udbruddet af tuareg-oprøret i Mali i 2012. Studiet finder, at den faktor for hver af de tre respektive teorier, som i stærkeste grad bidrager til forklaringen, er henholdsvis regeringens økonomiske inkompetence, tuaregernes fælles incitament og vrede som følge af fortidige tab samt fraværet af en stærk sikkerhedssektor.

Nøgleord: minoritetsoprør; Mali; tuareg; casestudie.

Antal ord: 8.139

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	1
1.1 FORMÅL, MOTIVATION OG PROBLEMFOMULERING	1
1.2 BAGGRUND OG HISTORISK KONTEKST	1
2. METODE	3
3. MATERIALE OG KILDEKRITIK	5
4. TEORIER	6
4.1 COLLIERS TEORI OM GREED OG GRIEVANCE	6
4.2 GURRS MODEL FOR MINORITETSOPRØR	7
4.3 PARIS' IBL-TEORI	8
5. ANALYSE	10
5.1 GREED OG GRIEVANCE	10
5.2 MINORITETSOPRØR	13
5.3 IBL	18
6. DISKUSSION	23
7. KONKLUSION	26
8. LITTERATURLISTE	27

1. Indledning

1.1 Formål, motivation og problemformulering

Før 2012 blev Mali præsenteret som et forbillede for demokratisk udvikling i Vestafrika. Men i januar 2012 startede et oprør i Nordmali, da kampe mellem den maliske regeringshær og MNLA (Mouvement National de Libération de l'Azawad), en oprørsgruppe, som hovedsagelig består af tuareger, brød ud. Dette bidrog efterfølgende til en statslig krise og en betydelig intrastatslig konflikt. Formålet med denne opgave er at teste tre teorier, der kan forklare *onset* af væbnede oprør og derefter vurdere, hvilken faktor for hver af de tre respektive teorier, der bedst bidrager til at forklare udbruddet af tuareg-oprøret i Mali i 2012. Derfor er vores problemformulering, som følger:

Hvordan kan henholdsvis Colliers teori om greed og grievance, Gurrs model for minoritetsoprør og Paris' teori om institutionalisering før liberalisering (IBL) forklare udbruddet af tuareg-oprøret i Mali i 2012?

At forklare dette minoritetsoprør er selvkært udenomvidenskabeligt relevant, idet voldelige konflikter uomtvisteligt kan betragtes som et alvorligt samfundsproblem. Vi finder ligeledes nærværende studie indenomvidenskabeligt relevant, da de tre anvendte teorier ikke tidligere er blevet anvendt i kombination for at forklare oprøret i Mali.

1.2 Baggrund og historisk kontekst

I 1890 blev Fransk Sudan til en fransk koloni, og det var først i 1960 efter en folkeafstemning, at landet blev erklæret selvstændigt, og Republikken Mali i forlængelse af dette blev dannet (Bartels et al. 2014, s. 24; UCDP 2017a). Tuaregerne er en minoritetsgruppe, der lever i

området omkring Nordmali, Nordniger, Sydalgeriet og Sydlibyen. Selv om deres mobilitet gør det svært at fastslå præcist, vurderes det, at tuaregerne i Nordmali i 2015 udgjorde ca. 5% af Malis samlede befolkning, svarende til ca. 800.000 mennesker (OECD 2015). Konflikten mellem tuaregerne og Malis centrale regering trækker spor langt tilbage i tiden, og den handler bl.a. om økonomisk og politisk forsømmelse og tuaregernes ønske om en selvstændig stat i Azawad-regionen (UCDP 2017b; Bartels et al. 2014, s. 25). Dette har gennem tiden ført til fire større oprør og voldelige konfrontationer mellem tuaregerne og Malis militær. De to første skete mellem 1963-1964 og 1990-1996 (Lecocq et al. 2013, s. 2). Det tredje oprør fandt sted mellem 2006 og 2009 og handlede bl.a. om interne splittelser i tuareg-befolkningen. Det fjerde og seneste oprør, som er fokus i denne opgave, startede 17. januar 2012, hvor tuaregerne, samlet under den nyligt oprettede organisation MNLA, indledte væbnede angreb mod det maliske militær (UCDP 2017b). Dette skete på trods af, at Mali siden starten af 1990'erne havde undergået en længere demokratiseringsproces, som for alvor begyndte med indgåelsen af en aftale mellem Malis regering og tuaregerne (Government of Mali 1992; UCDP 2017b; Bleck 2011, s. 1). Oprøret var indledningen på en større intrastatslig konflikt i landet, og i marts samme år begik militæret et coup d'état og tvang præsidenten til at gå af (UCDP 2017b). Situationen i landet er i dag fortsat ustabil og voldelige konfrontationer pågår stadig på trods af underskrivelsen af en fredsaftale i 2015.

2. Metode

Vi har valgt det teoritestende casestudie som metode, idet den muliggør en undersøgelse af tuareg-oprørets udbrud i sin helhed og fra flere forskellige perspektiver (Thomas – Myers 2015, s. 15; Badersten – Gustavsson 2015, s. 94). Vi anvender således en deduktiv fremgangsmåde, idet vi tager udgangspunkt i teoriens antagelser og tester disse ift. empiri vedrørende Mali forud for oprøret (Nielsen 2016, s. 105). Med inspiration fra Allison og Zelikows undersøgelse af Cubakrisen (1999; Badersten – Gustavsson 2015, s. 111) har vi udvalgt tre teorier, som vi hver især applicerer på vores case. For at fremme en dybdegående og helstøbt analyse har vi valgt følgende tre teorier, som fungerer på hver deres analyseniveau – henholdsvis individ-, gruppe- og statsniveau: Colliers teori om greed og grievance, Gurrs model for minoritetsoprør samt Paris’ teori om institutionalisering før liberalisering (IBL). Med henblik på at sikre intersubjektivitet har vi udfærdiget en beskrivelse af vores operationalisering af de tre respektive teorier, som præsenteres i analysedelen (Badersten – Gustavsson 2015, s. 48). Der er tale om tre omfattende teorier, som vi af hensyn til opgavens begrænsede omfang har været nødsaget til at afgrænse i vores applicering af dem. Vi har dog bestræbt os på at inkludere de mest centrale elementer fra hver af teorierne og vurderer derfor, at vores operationalisering er i overensstemmelse med de respektive teoriens grundantagelser. Operationaliseringen af Colliers teori om greed og grievance lægger op til en udpræget kvantitativ tilgang, hvorfor vi vurderer, at appliceringen af den rummer en høj grad af objektivitet. Vores operationalisering af henholdsvis Gurrs model for minoritetsoprør og Paris’ IBL-teori indebærer en mere kvalitativ tilgang i appliceringen, hvorfor vi i højere grad har måttet vurdere graden af forklaringskraft for de pågældende faktorer. Vi er opmærksomme på, at dette kan have indflydelse på graden af objektivitet og reliabilitet, hvad vi imidlertid har forsøgt at imødekomme ved at kvalificere vores vurderinger gennem en grundig litteraturgennemgang.

Vi har med udgangspunkt i de udvalgte teorier undersøgt en række uafhængige variable – teoriernes forklaringsfaktorer – for at afdække, hvilke af dem, der kan forklare udfaldet eller den afhængige variabel, vi interesserer os for – udbruddet af tuareg-oprøret (ibid. s. 100). Vi tager således ikke stilling til, hvilken af de tre teorier, som har den største forklaringskraft i forhold til vores case, som den teoritestende metode ellers lægger op til (ibid. s. 94).

Begrundelsen er, at vi finder det mere fremmende for en helstøbt forklaring af årsagen til udbruddet af oprøret at udvælge de faktorer for hver af de tre teorier, som repræsenterer hver deres analyseniveau, med den største forklaringskraft. Vi vil understrege, at valget af enkelt-casestudie-metoden ikke tillader en generalisering om udbrud af minoritetsoprør ud fra vores resultater, men i stedet – på linje med vores mål med opgaven – akkumulerer den eksisterende viden om tuareg-oprøret i Mali i 2012.

3. Materiale og kildekritik

De tre teorier er det styrende element i vores opgave og afgørende for, hvilket materiale vi anvender. For at sikre overensstemmelse mellem teoriernes oprindelige grundantagelser og vores applicering har vi hovedsagelig anvendt de primære kilder bag teorierne – forfattet af henholdsvis Collier, Gurr og Paris – suppleret med andre forfatters udlægning af teorierne. Teori-materialet og teoriernes faktorer har således været bestemmende for det empiriske materiale, vi har baseret vores studie på. For at fremme en selvstændig analyse har vi bestræbt os på at anvende kilder eller materiale fra kilder, som bidrager med objektive observationer om relevante forhold i Mali. Både primære og sekundære kilder indgår i vores anvendte materiale, idet vi refererer til Malis forfatning, officielle dokumenter og statistik såvel som bøger, videnskabelige artikler og rapporter (Dulić 2011, s. 37). Af hensyn til opgavens validitet har vi bestræbt os på at anvende faktuelle oplysninger om forhold i Mali fra før tuareg-oprørets udbrud. Endvidere har vi løbende forholdt os kildekritisk til de anvendte kilder med udgangspunkt i gældende kildekritiske principper, som blandt andet omfatter identificering og vurdering af afsender, tidspunkt for tilblivelse, afhængighed og bias, ligesom vi har anvendt Höglund og Öbergs anbefalinger til valg af kilder inden for fredsforskning (2011a, s. 10; 2011b, s. 187-190). Derudover har vi bestræbt os på at udgå fra materiale af forfattere og institutioner, som er veletablerede inden for deres respektive områder og dermed kan betragtes som troværdige kilder med en høj grad af legitimitet.

4. Teorier

4.1 Colliers teori om greed og grievance

Teorien om *greed* og *grievance* forsøger at forklare, hvorfor *individet* vælger at deltage i et oprør. Ideer om *greed* som forklaring argumenterer for, at oprør forekommer som følge af, at individer stræber efter velfærd, at de får muligheden for at rebellere og ser potentiale for at gavne deres egen position politisk, økonomisk eller socialt (Collier – Hoeffler 2004, s. 564; Demmers 2017, s. 109). Teorien baserer sig på *rational choice theory*, ser individet som en “utility maximiser” og kigger på den individuelle cost-benefit-analyse af, hvorvidt det kan betale sig for individet at gå med i et oprør (Demmers 2017, s. 108). Den undersøger bl.a. under hvilke omstændigheder, oprørere tror, de har en rimelig chance for at opnå deres mål. Fokus ligger dermed på faktorer, som gør det mere eller mindre let for folk at starte et oprør uanset motivet, som ligger bag (Levy - Thompson 2010, s. 188).

Ideer om *grievance* lægger vægt på, at oprør forekommer, når *grievances* er “sufficiently acute” til, at folk vil engagere sig i voldelige protester (Collier – Hoeffler 2004, s. 564). Spørgsmål vedrørende økonomisk, politisk og social ulighed og undertrykkelse er i denne sammenhæng centrale. Påstanden er, at henholdsvis individer, som oplever uretfærdighed, marginalisering og relativ deprivering, og samfund, der er etnisk og religiøst fraktionerede, øger risikoen for oprør og intrastatslige konflikter (ibid.).

Collier opstiller fire faktorer for *grievance*, som kan forklare individers incitament til at gøre oprør: *etnisk eller religiøst had*, målt på graden af et samfunds etniske og religiøse fraktionering; *økonomisk ulighed*, målt på ulige indkomster og ulige ejerskab over velfærd, land og aktiver; *politisk undertrykkelse* eller *mangel på politiske rettigheder*, målt på regeringens niveau af undertrykkelse og autokrati samt *regeringers økonomiske inkompetence*, målt på væksten i indkomst pr. indbygger over de sidste fem år inden konfliktens udbrud (Collier – Hoeffler 2004, s. 570-572; Collier 2000, s. 93-94; Demmers 2017, s. 110). Påstanden er, at risikoen for, at individer gør oprør, vokser proportionelt med

etnisk og religiøst had, økonomisk ulighed, politisk undertrykkelse samt mangel på politiske rettigheder og regeringens økonomiske inkompetence.

Collier opstiller tre greed-relaterede faktorer til at forklare individers mobilisering til oprør: *den økonomiske agenda*, målt i hvor stor en andel af et lands BNP, som udgøres af eksporten af uforarbejdede ressourcer; *andelen af unge mænd i alderen 15-24 år i et samfund* samt *indkomstmuligheder gennem lovlige indtjening*, målt i befolkningens gennemsnitlige antal år i uddannelse (Collier – Hoeffler 2004, s. 565; Collier 2000, s. 91-92). Her er påstanden, at mange unge mænd med få lovlige indkomstmuligheder, og en BNP, som i høj grad beror på uforarbejdede ressourcer, øger risikoen for, at individer gør oprør. Collier lægger hovedvægten på greed-faktorerne og konkluderer, at "the silent force of greed" vejer tungere end "the loud discourse of grievance" (Demmers 2017, s. 110; Collier 2000, s. 98). Vi anvender imidlertid alle Colliers faktorer – såvel greed- som grievance-relaterede.

4.2 Gurrs model for minoritetsoprør

Ted Gurr lægger vægt på *gruppen* som aktør, og hans mål er at belyse, hvornår særligt kulturelt distinkte grupper beslutter at gøre oprør (Gurr 2007, s. 137; Demmers 2017, s. 96). *Human needs*-teori udgør grundlaget for Gurrs arbejde, idet han interesserer sig for, hvordan gruppesamhørighed og kollektive afsavn ift. en række forskellige menneskelige behov kan føre til mobilisering og vold. Således adskiller Gurrs tilgang sig fra den rational choice-baserede skole, som blandt andre Collier er repræsentant for (Demmers 2017, s. 94, 102-103, 109). Gurr afskriver ikke muligheden for materiel og politisk vinding som forklarende faktor bag motivationen for voldelige oprør, men understreger, at kulturel og identitetsmæssig samhørighed er kernen i selve mobiliseringen, hvorfor han finder det mest relevant at beskæftige sig med netop det aspekt (Gurr 2007, s. 131).

Epistemologisk befinder Gurr sig i overvejende grad inden for den forklarende metode, og kendetegnende ved Gurrs undersøgelser er desuden hans multikausale anskuelser, hvilket kommer til udtryk ved en kombination af human needs-teori, socialpsykologi, mobiliseringsteori samt strukturalisme (Demmers 2017, s. 94). Med det afsæt opstiller han fire generelle faktorer for en given gruppes handlinger, som vi anvender i denne opgave: *identitet*, *fælles incitament*, *kapacitet* og *muligheder* (Gurr 2007, s. 136).

Argumentet vedrørende identitet er, at jo større fremtrædelsen af en etnokulturel identitet er blandt en gruppe mennesker, desto mere sandsynligt er det, at menneskene vil definere deres interesser ud fra netop etnicitet og kultur, hvilket gør det lettere for ledere at mobilisere disse mennesker til at udføre en kollektiv handling (ibid. s. 137). For at afgøre graden af fremtrædelsen af en given etnokulturel identitet bør man ifølge Gurr undersøge aspekter som sprog, religion, normer og traditioner, forskelsbehandling samt åben konflikt mellem den etnokulturelle gruppe og staten eller rivaliserende grupper (ibid. s. 137-139). Centralt i Gurrs faktor om fælles incitamenter er hans betragtninger om relativ deprivering, som baserer sig på, at mennesker, som har oplevet tab i forhold til, hvad de tidligere har haft, eller som forbereder sig på tab, oplever relativ deprivering, hvilket øger sandsynligheden for, at de vil støtte bevægelser, som forsvarer og fremmer status for den gruppe, de identificerer sig med (Gurr 1970, s. 13; Gurr 2007, s. 139; Demmers 2017, s. 95). Gurr peger i den forbindelse på vrede som følge af fortidige tab, frygt for fremtidige tab og håb om relative fordele som incitamenter, der kan fremme kollektiv handling (2007, s. 139-140). I forhold til en gruppes kapacitet til kollektiv handling understreger Gurr, at tilstedeværelsen af en etnokulturel identitet samt fælles incitamenter er forudsætninger for mobilisering. Derudover er elementer som forudgående organisation og autentisk lederskab afgørende for gruppens handlingskapacitet (ibid. s. 141-143). Endelig fremhæver Gurr, at en gruppes valg af mål og midler i høj grad afhænger af den politiske kontekst, hvad han betegner som muligheder (ibid. s. 144). Gurr fremhæver i den forbindelse, at risikoen for etniske krige er tre til ti gange større i delvise demokratier præget af uoverensstemmelser mellem grupper sammenlignet med enhver anden styreform. Derudover påpeger han, at spill-over fra andre konflikter i nærliggende regioner kan påvirke gruppens handlemuligheder (ibid. s. 147, 149).

4.3 Paris' IBL-teori

Svage institutioner og dårlig regeringsførelse – *bad governance* – er tilbagevendende argumenter i litteraturen, der anvendes for at forklare oprøret i Mali (Pezard – Shurkin 2015; Chauzal – van Damme 2015). Derfor har vi fundet det relevant at vælge en teori, som indfanger disse forklaringsfaktorer. Roland Paris' fredsbygningsstrategi institutionalisering før liberalisering (IBL) indebærer, at etableringen af stærke institutioner bør prioriteres i fredsbygningsprocesser frem for demokratiske og markedsorienterede reformer (Paris 2004, s.

187). Argumentet er, at overgangen til demokrati og markedsøkonomi medfører øget konkurrence på områder som politik og økonomi, hvilket øger risikoen for tilbagevenden til konflikt – en risiko, som institutionerne skal være i stand til at håndtere (ibid. s. 206). Paris præsenterer seks nøgleelementer i IBL-strategien: veltimedede valg, design af valgsystemer, fremme af civilsamfundet, kontrol af hadefulde ytringer, konfliktreducerende økonomisk politik og genopbygningen af effektive statslige institutioner (ibid. s. 188). Det sidste element er ifølge Paris det vigtigste og indebærer en stærk sikkerhedssektor og juridisk sektor samt en velfungerende tilgang til offentlige goder, og det er netop disse tre faktorer, vi koncentrerer os om i opgaven (ibid. s. 206; Paris 2018, s. 13).

Vi er bevidste om, at Paris' teori og IBL-strategi knytter sig til fredsbygning, mens vores casestudie omhandler onsets af et oprør. Ikke desto mindre finder vi Paris' teori relevant for vores opgave af flere grunde. Først og fremmest rummer den en brugbar teoretisk udlægning af governance, som i ringe grad kan findes i en specifik teori om onsets af intrastatslige konflikter. For det andet supplerer teorien vores øvrige teorier med et tredje analyseniveau – det institutionelle. For det tredje kan man argumentere for, at Mali i 2012 befandt sig i en fredsbygningsproces, da der alene siden 1990 havde fundet to tuareg-oprør sted, ligesom fredsaftalerne The National Pact (1992) og Algier-aftalen (2006) blev indgået og forsøgt implementeret i samme periode (Cold-Ravnkilde 2013, s. 9, 34).

5. Analyse

5.1 Greed og grievance

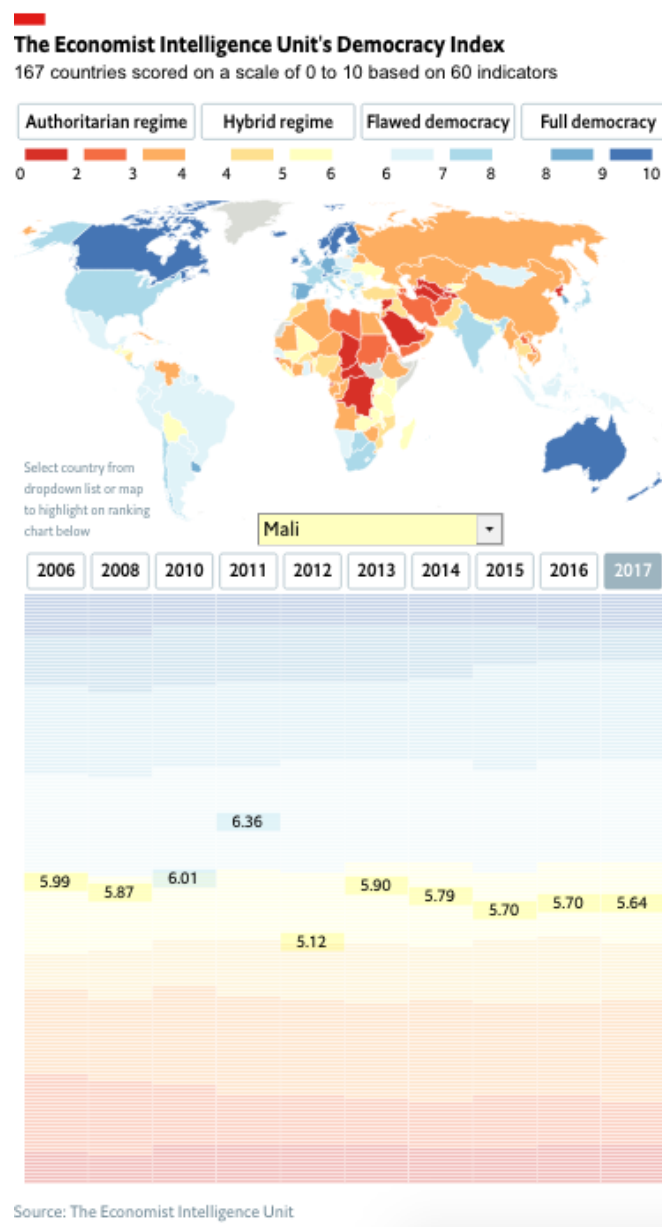
I operationaliseringen af teorien opstiller vi Colliers tidligere nævnte fire faktorer for grievance og tre for greed og undersøger, hvordan de tilhørende indikatorer tog sig ud i Mali forud for oprøret. Nogle af disse faktorer kan være svære at måle på præcis samme måde som Collier pga. mangel på pålidelige data eller komplekse beregninger. Vi har i operationaliseringen valgt at anvende empiri, som vi mener er valid og kan tillempes faktorerne på trods af få afvigelser fra Colliers indikatorer.

Vi begynder med de fire grievance-relaterede faktorer. Som den første har vi *graden af etnisk eller religiøst had i et samfund*, som Collier måler på, hvor meget et samfund er etnisk og religiøst fraktioneret, vha. Esteban og Rays polariseringsformel (Esteban – Ray 1994). El Lahga har anvendt den samme formel som Collier for at bevise, at Mali er et af de mindst fraktionerede og polariserede lande i Afrika (2005, s. 11). Ud fra en anden formel for måling af etnisk fraktionering (PREG-index) har Daniel Posner beregnet, at Mali er det niendmindst fraktionerede land i Afrika (2004, s. 856-857). Vi finder det derfor rimeligt ud fra Colliers udregningsmetode at konkludere, at graden af etnisk og religiøst had i Mali er relativt lille.

Den anden faktor omhandler *økonomisk ulighed*, som vi har valgt at måle på Malis GINI-koefficient. GINI-koefficienten er et udbredt mål for distributionen af indkomster mellem individer og husstande i et land på en skala fra 1 til 100, hvor 0 repræsenterer absolut lighed, og 100 repræsenterer absolut ulighed (UNDP 2011, s. 138). I 2010 lå Mali på 33.0, hvilket rangerede landet som nummer 64 ud af 177 lande (WB 2018a). Mali placerer sig altså over medianen, når det kommer til lighed i distributionen af indkomster mellem individer.

Den tredje faktor handler om *politisk undertrykkelse og mangel på politiske rettigheder*. Det er svært at måle præcist og i lighed med Collier, men det er muligt at få en nogenlunde indikation af, hvordan det forholdt sig i Mali op til oprøret. Eftersom Collier måler dette på

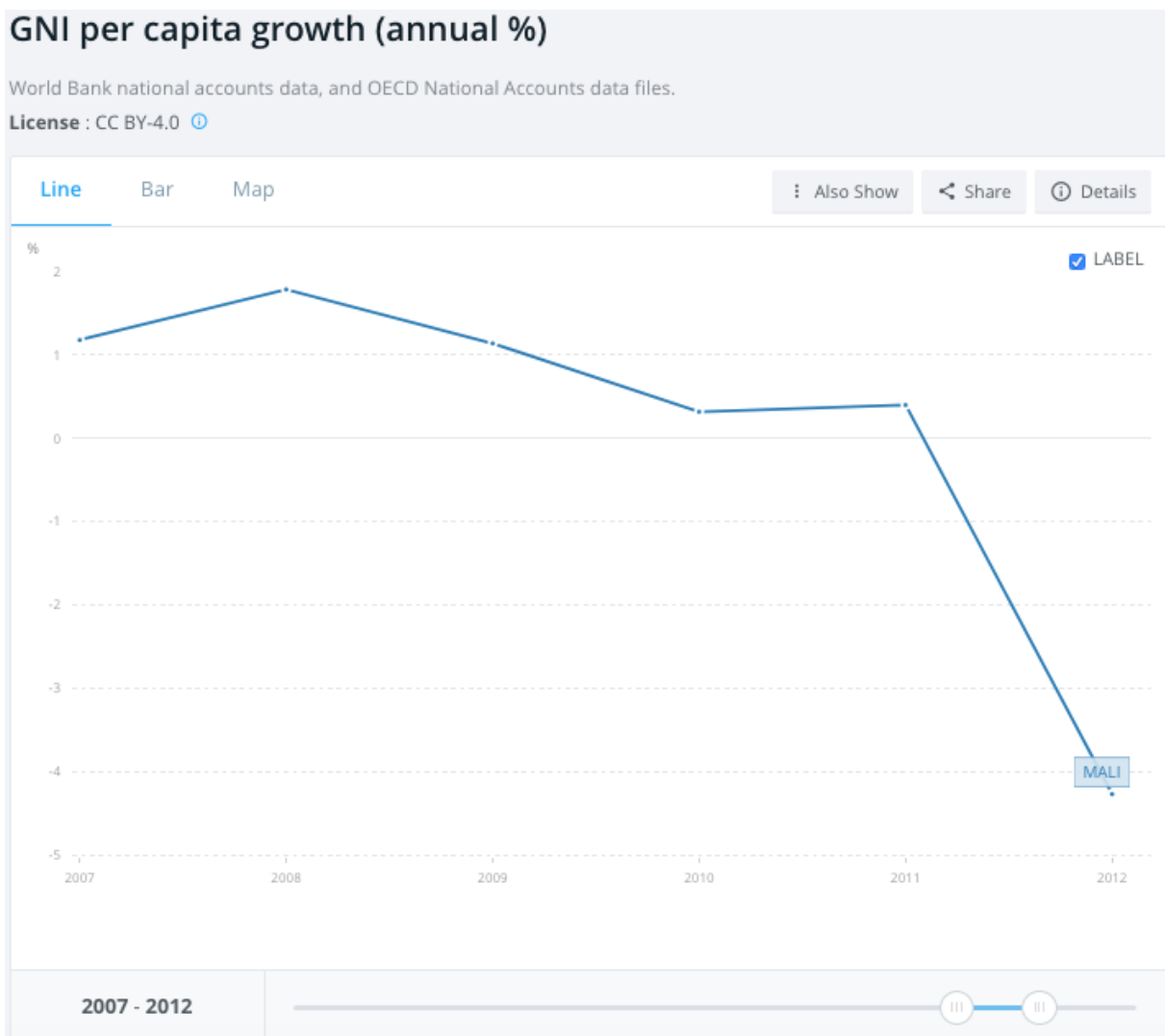
niveauet af undertrykkelse og autokrati, har vi valgt at udgå fra, at niveauet af frihed og demokrati er relevante indikatorer. Freedom House klassificerede i 2011 Mali som ”free”, og på en skala fra 1 til 7, hvor 1 er bedst og 7 værst, scorede landet højt på både frihed (2.5/7), politiske rettigheder (2/7) og civile friheder (3/7) (Freedom House 2018a). Til sammenligning scorede Mali i 2013 henholdsvis 6/7, 5/7 og 7/7 på samme parametre, hvilket gav landet en status som ”not free” (Freedom House 2018b). Endvidere betegnede The Economist Intelligence Unit i 2011 Mali som et ”flawed democracy” (EIU 2018). Tankevækkende er også, at Mali året inden oprøret, mellem 2010 og 2011, ifølge samme indeks tog et betydeligt spring frem i demokratiseringsprocessen:

Kilde: <https://infographics.economist.com/2018/DemocracyIndex/>

Hvis man udgår fra, at demokratier har lav politisk undertrykkelse og giver individet mange politiske rettigheder, kan man dermed udlede, at der ikke var et stort niveau af politisk undertrykkelse eller fandtes en mangel på politiske rettigheder i Mali i 2011.

Den sidste grievance-faktor er *regeringers økonomiske inkompetence*, som bliver målt på landets vækst i indkomsten pr. indbygger over de seneste fem år inden konfliktens udbrud. Udregningerne fra Verdensbanken og grafen herunder viser, at Mali mellem 2007 og 2012 oplevede en betydelig nedgang i væksten i indkomst pr. indbygger (WB 2018b). Faktisk var den efter 2011 negativ og faldt med over fire procent ved starten af 2012, hvor oprøret startede (ibid.). Dette vidner om et betydeligt højt niveau af økonomiske inkompetence hos regeringen, jævnfør Collier.

Kilde: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.KD.ZG?end=2012&locations=ML&start=2007&view=chart>

Vi fortsætter med Colliers tre greed-faktorer. Den første er den *økonomiske agenda*, som måles på, hvor stor en andel af et lands BNP, som udgøres af eksporten af uforarbejdede ressourcer. For at måle dette har vi brugt data fra Observatory of Economic Complexity (OEC), som bygger på data fra FNs database over international handel, UN COMTRADE. Vi har mhp. afgrænsning valgt blot at inddrage de tre mest centrale uforarbejdede ressourcer målt på eksportindtægt – guld, rå uld og olie. Malis samlede BNP i 2011 var \$12,5 mia. (OEC 2017). Af dette udgjorde eksporten ca. \$2,5 mia., svarende til 20% (ibid.). Eksporten af guld, rå uld og olie udgjorde henholdsvis 68%, 8,8% og 3,7% af landets samlede eksport (ibid.), hvilket svarer til 80,5%. Eksporten af disse ressourcer udgjorde i 2011 16% af Malis samlede BNP, svarende til ca. \$2 mia. Vi har ikke kunnet finde pålidelige data og præcise sammenligninger med andre lande for denne indikator, men udleder, at der fandtes en vis potentiel økonomisk gevinst ved at gøre oprør og vinde sig adgang til disse ressourcer. Den anden faktor handler om *andelen af unge mænd i et samfund*. Befolkningstallet i Mali i 2011 var 15.840.000, hvoraf 7.918.000 var mænd og 7.921.100 kvinder (UN DESA 2011, s. 81). Aldersmæssigt var befolkningen opdelt således, at 47,2% var i alderen 0-14 år, 49,3% i alderen 14-59 år og 3,7% over 60 år (ibid. s. 104). Hvis man yderligere kigger på gennemsnitsalderen i 2011, lå den på 16,4 år, hvilket var ca. 13 år under gennemsnittet i verden på dette tidspunkt (29,4 år) (ibid. s. 108). Den gennemsnitlige levealder i Mali lå mellem 2005 og 2010 på 50 år (ibid. s. 124). Ud fra alle disse tal finder vi det rimeligt at konkludere, at Mali i 2011 havde en stor andel af unge mænd blandt befolkningen, på trods af, at målingen af aldersgruppen 15-24, som Collier anvender, ikke er opgjort.

Den sidste faktor handler om *indkomstmulighederne gennem lovlig indtjening*, som måles på befolkningens gennemsnitlige antal år i uddannelse. I 2011 havde maliere over 25 år i gennemsnit gået 2 år i skole (UNESCO 2018). Dette rangerede landet som det sjettelaveste land ud af 190 (ibid.). Dette indikerer, at indkomstmulighederne i Mali gennem lovlig indtjening i 2011 var dårlige.

5.2 Minoritetsoprør

For at operationalisere Gurr's model for minoritetsoprør, som tager analytisk udgangspunkt i gruppen som aktør, udvælger vi en række indikatorer, som knytter sig til henholdsvis identitet, fælles incitament, kapacitet og muligheder, og som Gurr selv finder relevante ift.

sin model (2007, s. 136-147). Som tidligere nævnt har vi af hensyn til opgavens omfang valgt enkelte indikatorer fra, som vi fandt mindst relevante for vores analyse.

Når det gælder *fremtrædelsen af etnokulturel identitet* vil vi undersøge, hvorvidt tuaregerne har eget sprog samt særegne normer og traditioner, praktiserer en fælles religion, har særlige fysiske kendetegn, bliver eller er blevet udsat for diskrimination på grund af deres tilhørsforhold, og hvorvidt tuaregerne i tiden op til oprøret kan siges at have været i åben konflikt med staten eller rivaliserende grupper (ibid. s. 137-139). For at analysere, hvorvidt tuaregerne har haft *fælles incitament* for at gøre oprør, undersøger vi forekomsten af tre underliggende faktorer: vrede som følge af fortidige tab, frygt for fremtidige tab samt håb om relative fordele (ibid. s. 139). Hvad angår *kapacitet*, vil vi undersøge forudgående organisering samt tilstedeværelsen af autentisk lederskab (ibid. s. 141-143). Endelig vil vi analysere tuaregernes *muligheder* for at omsætte identitet, incitament og kapacitet til handling ved at undersøge Malis politiske landskab forud for oprøret samt eksterne påvirkninger såsom spill-over fra konflikter i nærliggende områder (ibid. s. s. 144).

Først analyserer vi *fremtrædelsen af etnokulturel identitet*. Det officielle sprog i Mali er fransk, men Mali er en multietnisk nation med mere end 12 etniske grupper, som hver taler deres eget sprog (Bartels et al. 2014, s. 64). En af dem er tuaregerne, som også kalder sig selv for *tamashek* eller *Kel tamashek*, som betyder "de tamasheq-talende" og altså refererer til gruppens fælles sprog (ibid. s. 70), som ifølge Cold-Ravnkilde tales af alle de eksisterende tuareg-samfund i Mali (2013, s. 25). Sproget udgør således en vis identitetsmarkør for tuaregerne, da *tamashek* er forbeholdt netop dem, men sproget alene er ifølge Gurr ikke en tilstrækkelig forklarende faktor, når det gælder en gruppehandling i form af et voldeligt oprør (2007, s. 138). Vi vender derfor blikket mod tuaregernes normer, traditioner og religion. Tuaregerne er kendt som 'det blå folk', da de traditionelt har været klædt i blå tøj og turban (Bartels et al. 2014, s. 70), hvilket vurderes at have en vis betydning for gruppens samhørighed. Det samme gælder tuaregernes traditionelt nomadiske livsstil med stærk tilknytning til deres kvæg og den identitet, der knytter sig til den pastoralistiske livsform (ibid. s. 70; Cold-Ravnkilde 2013, s. 70). Olivier de Sardan kritiserer dog denne fremstilling af tuaregerne og mener ligefrem, at det er usandt at beskrive tuaregerne som et fundamentalt nomadisk folk, da en stor del af tuaregerne i nyere tid har slået sig ned på et fast område frem for at flytte rundt med deres kvæg som tidligere (2013, s. 32). Yderligere en afgørende faktor ift. en gruppes etnokulturelle identitet er religion, som ifølge Gurr vejer tungere end sprog, da individer sagtens kan mestre flere sprog, men ikke bekende sig til flere forskellige religioner

(2007, s. 138). Mali er et overvejende muslimsk land – omkring 85 procent af befolkningen er muslimer (Bartels et al. 2014, s. 64). Tuaregerne praktiserer som størstedelen af Malis muslimer en mere liberal form for islam (Cold-Ravnkilde 2013, s. 27). Det kan derfor umiddelbart være vanskeligt at finde en religiøs forskel på tuaregerne og de øvrige etniske grupper i Mali. Hvad der dog synes mere unikt for en del af tuaregerne er deres salafistiske drejning fra midten 1990'erne og frem til oprøret. Efter tuareg-oprøret i 1990'erne indledte den sydasiatiske bevægelse Tablighi Jama'et en intensiv missionering i det nordlige Mali for at fremme salafistisk islam i regionen, og bevægelsen vandt særligt indpas blandt Ifogha-tuaregerne, en samling tuareg-klaner i det nordøstlige Mali, hvis elite har spillet en afgørende rolle for samtlige tuareg-oprør (Cold-Ravnkilde 2013, s. 9, 27; Bartels et al. 2014, s. 94-95). Ifølge Cold-Ravnkilde og Bartels et al. lykkedes salafismens fremtog blandt disse tuareger, især fordi den dannede ramme om et religiøst-politisk projekt, der tog afstand fra og udgjorde et alternativ til det eksisterende statsapparat i Mali, som blev beskyldt for korrupsion, nepotisme og politisk marginalisering af befolkningen i særligt den nordlige del af landet (2013, s. 37; 2014, s. 94-95). Den salafistiske islam kan således have udgjort en etnokulturel identitetsmarkør for en del af de tuareger, der deltog i oprøret. Det er dog en væsentlig svaghed ved argumentet, at de anvendte kilder ikke beretter, hvor udbredt salafismen var blandt alle de deltagende tuareg-oprørere.

Gurr anser desuden fysiske træk for en afgørende parameter, når det gælder analysen af etnokulturel identitet, herunder særligt hudfarve (2007, s. 138). Ifølge Bartels et al. er hudfarve en central identitetsmarkør i Mali, hvor en splittelse eksisterer mellem den lyshudede araber-berber-befolkning i nord, herunder tuaregerne, og den mørkhudede del af befolkningen fra sub-Sahara (2014, s. 66). Lecoq et al. anvender ligeledes termen "lyshudede" om tuaregerne (2013, s. 4), og Cold-Ravnkilde bekræfter, at hudfarve spiller en rolle i konflikten mellem tuaregerne og Malis hær (2013, s. 19). Vi antager derfor, at hudfarve udgør en identitetsmarkør for tuaregerne som etnisk gruppe.

Ydermere kan åben konflikt med staten og rivaliserende grupper ifølge Gurr fremme gruppens etnokulturelle identitet (2007, s. 138). Tuaregerne har siden selvstændigheden i 1960 været i konflikt med Malis skiftende regimer, hvilket har givet sig udslag i fire reelle oprør siden 1963 (Cold-Ravnkilde 2013, s. 9). Desuden har tuaregerne historisk haft et konfliktfyldt forhold til songhai-gruppen, hvis militser i 1990'erne bedrev etnisk udrensning af tuareger og andre grupper af arabisk/berbisk oprindelse, som op til det 20. århundrede havde slaver, ofte fra netop songhai-gruppen (Bartels et al. 2014, s. 66-67). Der har således

fundet flere konflikter sted forud for oprøret i 2012, som har kunnet forstærke tuaregernes etnokulturelle identitet og følelse af samhørighed.

Endnu en parameter, som ifølge Gurr afgør fremtrædelsen af gruppens etnokulturelle identitet, er diskrimination på baggrund af gruppemæssigt tilhørsforhold. Da den i høj grad overlapper med faktoren incitament, vil vi samle analysen af de to under ét senere i dette afsnit.

Endelig er det afgørende at inddrage i analysen af tuaregernes fælles identitet, at tuaregerne ikke kan betegnes som en homogen gruppe, men er opdelt i klaner, som i tidens løb har ligget i konflikt med hinanden (Cold-Ravnkilde 2013, s. 25-26; Bartels et al. 2014, s. 70).

Det er således vores vurdering, at der forud for oprøret i 2012 forekom en moderat fremtrædelse af etnokulturel identitet blandt tuaregerne i Mali, som især var og er båret af fælles sprog og religion, den historiske tilknytning til en nomadisk livsførelse samt en lysere hudfarve sammenlignet med andre, rivaliserende grupper i Mali.

Den næste af Gurrs faktorer, som vi vil analysere, er *fælles incitament*, hvis tre indikatorer vi nu vil undersøge. Man kan gøre en række nedslag, når det gælder tab, tuaregerne har lidt før oprøret i 2012. Af hensyn til opgavens begrænsede omfang har vi udvalgt nogle få begivenheder, som vurderes at være centrale, idet de går igen i litteraturen. En af dem er Frankrigs kolonisering af landet fra 1890 og frem til Malis selvstændighed i 1960. Før koloniseringen besad tuaregerne i nord en magtfuld position i Sahara, men under koloniseringen og efter selvstændigheden blev den sydlige del af landet det nye magtcentrum, og de nordlige regioner blev politisk og økonomisk marginaliseret (Cold-Ravnkilde 2013, s. 25; Chauzal – van Damme 2015, s. 24-25). Det kom blandt andet til udtryk gennem regeringens nationalisering af land, som fratog tuaregerne adgang til græsningsarealer og agerjord (Bartels et al. 2014, s. 25). Kort derefter ramte store tørker Mali, dyreflokke omkom, og op mod 300.000 tuareger mistede deres livsgrundlag og emigrerede til særligt Libyen, hvor en del skaffede sig arbejde i daværende statsleder Muammar Gaddafis sikkerhedsstyrker. Der blev derfor afsat midler til at hjælpe de berørte på fode igen, men disse midler blev misbrugt af eliten i syd, som ifølge flere kilder brugte en del af pengene på at bygge store villaer, som i litteraturen benævnes "tørke-villaer" (Cold-Ravnkilde 2013, s. 29; Bartels et al. 2014, s. 25). Regeringen forsøgte i 1992 at kompensere for den politiske og økonomiske marginalisering af tuaregerne med en decentraliseringsreform, som øgede den lokale politiske magt og skulle imødekomme tuaregernes krav om større selvstændighed. Reformen har vundet stor anerkendelse for sin demokratiseringseffekt, men Cold-Ravnkilde påpeger samtidig, at den aldrig er blevet fuldt implementeret og derfor ikke har kunnet indfri alle løfter (2013, s. 30-

31), ligesom Bartels et al. kritiserer reformen for kun at komme eliten blandt tuaregerne til gode (2014, s. 27).

Litteraturen leverer blot få eksempler på frygt for fremtidige tab blandt tuaregerne forud for oprøret i 2012. Vi finder det dog relevant at fremhæve, at man stod over for et præsidentvalg i 2012, hvis kompetitive karakter og medfølgende usikkerhed kan have vakt bekymring blandt tuaregerne. Dette argument har vi dog ikke fundet belæg for.

Den altoverskyggende faktor vedrørende håb om relative fordele må vurderes at være håbet om et selvstændigt Azawad, som var selve grundlaget for dannelsen af MNLA i 2011 (ibid. s. 28). Endvidere kan kontrollen over den enorme illegale økonomi i landet, herunder de centrale smuglerruter i nord mod Sydeuropa have været et væsentligt incitament for tuaregoprørerne (ibid. s. 52, 56; Cold-Ravnkilde 2013, s. 33; Chauzal – van Damme 2015, s. 27).

Den tredje af Gurrs faktorer er *kapacitet* indikeret ved forudgående organisation og lederskab. Grundet tuaregernes opdeling i klansamfund samt uenighed om politiske mål klansamfundene imellem er det vanskeligt at identificere eksempler i litteraturen på autentisk lederskab og organisation på tværs af tuareg-befolkningen i Mali (Chauzal – van Damme 2015, s. 36; Cold-Ravnkilde 2013, s. 22, 41; Bartels et al. 2014, s. 70). Ibrahim Ag Bahanga og Iyad Ag Ghali, som begge tilhører den mest magtfulde tuareg-klan i Kidal-regionen, er to centrale ledere, som har stået i spidsen for oprør siden 1990'erne og er blandt grundlæggerne af henholdsvis MNLA og den islamistiske bevægelse Ansar Dine (Cold-Ravnkilde 2013, s. 22). Dette tyder altså på en vis grad af lederskab og forudgående organisering. Uoverensstemmelser mellem de to grupper om særligt forholdet til islam understreger dog, at den samlede organisering af tuaregerne var skrøbelig, hvilket tiden efter oprøret bekræftede (Lecocq et al. 2013, s. 7). Endelig understreger Olivier de Sardan, at tuareg-separatisterne, herunder MNLA, kun udgør en meget lille del af tuareg-befolkningen, hvorfor det er fejlagtigt at betragte MNLA som en samlet repræsentant for tuaregerne – et argument, der yderligere betvivler den forudgående organisering (2013, s. 38-39).

Den fjerde og sidste af Gurrs faktorer er *opportunity*, som omhandler den politiske kontekst og de handlemuligheder, den medfører for en given gruppe (2007, s. 144). Vi har tidligere beskrevet, hvordan Mali forud for krisen undergik en demokratiseringsproces, hvorfor man kan forestille sig, at disputer skulle have kunnet løses politisk og uden vold. Dog var tuaregerne i ringe grad repræsenteret politisk forud for oprøret i 2012 og havde derfor ikke de bedste forudsætninger for at nå den politiske dagsorden (Chauzal – van Damme 2015, s. 20). En anden væsentlig begivenhed, der knytter sig til opportunity er Gaddafis fald i Libyen i august 2011, som ifølge flere kilder var med til at accelerere og militarisere

konflikten i det nordlige Mali. Dette pga. øget tilgang til våben og mobiliseringen af eksiltuareger, som vendte hjem til Mali efter at have deltaget i kampe i Libyen. Lecocq et al. deler denne argumentation, men påpeger samtidig, at konflikten i Mali sandsynligvis ville være brudt ud uanset spill-over fra Libyen (Cold-Ravnkilde 2013, s. 23-24; Lecocq et al. 2013, s. 3). Endelig betød en demilitarisering af det nordlige Mali, at oprørerne mere eller mindre frit kunne mobilisere sig (Pezard – Shurkin 2015, s. 39), hvad vi vil komme yderligere ind på i behandlingen af Paris' IBL-teori.

5.3 IBL

Vi vil i vores analyse af regeringsførelse og institutioner i Mali forud for oprøret i 2012 med afsæt i Paris' IBL-teori afgrænse vores fokus til tre faktorer, som Paris lægger særlig stor vægt på i sin udlægning af effektive statslige institutioner og good governance: *sikkerhedssektoren, retssystemet og befolkningens tilgang til offentlige goder* (Paris 2004, s. 206; Paris 2018, s. 13). Denne operationalisering beror således på vores afgrænsning af Paris' teori.

Gældende sikkerhedssektoren vil vi undersøge, hvorvidt og hvordan Malis militær i tiden op til oprøret formåede at håndhæve sit voldsmonopol, som ifølge Paris er en altafgørende forudsætning for al anden institutionsopbygning (Paris 2004, s. 207). Dernæst vil vi undersøge, hvorvidt der i Mali forud for oprøret fandtes et velfungerende og pålideligt retssystem til at sikre overholdelse af love og forfatninger, fair rettergang samt fredelige løsninger på disputer (ibid. s. 206). Endelig vil vi undersøge, hvorvidt Malis regering forud for oprøret formåede at sikre befolkningen tilgang til offentlige ydelser i form af følgende fem parametre: sundhed, uddannelse, infrastruktur, transport og energi (Newman et al. 2009).

Som sagt er statens *sikkerhedssektor*, herunder opretholdelse af voldsmonopol og effektive statslige sikkerhedsinstitutioner, et af de vigtigste punkter i Paris' IBL-teori. Militæret er i den sammenhæng den vigtigste institution. Det tydeligste og klareste bevis på, at Mali ved tidspunktet for oprøret havde et svagt militær er, at der to måneder efter oprøret, 21. marts, skete et militærkup i landet, hvor militæret tvang præsident Touré i eksil og overtog magten. Dette vidner uden tvivl om, at den vitale sikkerhedsinstitution ikke fungerede optimalt. Således beskriver Lecocq et al., at statens kontrol over militæret var så dårlig, at få soldater

kunne overtage magten på en nat, og at institutionen var så svag, at den kollapsede få dage efter kuppet (2013, s. 5). Sikkerhedsapparatets svigt i staten og regionen samt fraværet af effektivt militær og sikkerhed var blandt de afgørende brister, der muliggjorde et lokalt oprør (ibid. s. 14). På samme måde konkluderer Cold-Ravnkilde, at det er “fraværet af statslige myndigheder til at varetage sikkerhed”, der har givet militante grupper muligheden for at gøre oprør (2013, s. 10). Konkret omfattede problemer i militæret bl.a. korrupsion og kriminalitet (ibid.; Bartels et al. 2014, s. 28). Dele af militæret, herunder højtstående officerer, havde deltaget i smugleraktiviteter og narkotikahandel (Lecocq et al. 2013, s. 16; Cold-Ravnkilde 2013, s. 8). Derudover blev hæren beskyldt for overtrædelser af menneskerettighedskonventionen “især mod medlemmer af tuareg og fulani minoriteterne” (Bartels et al. 2014, s. 85). Der fandtes også en intern konflikt i militæret mellem de såkaldte “røde baretter” (præsidentgarden) og de “grønne baretter”, som følte sig forbigået og ledte militærkuppet i marts 2012 (ibid. s. 28; Cold-Ravnkilde 2013, s. 13). Et andet billede på institutionens svaghed kom til udtryk ved slaget ved Aguelhok 17. januar 2012, hvor den maliske hær overgav sig efter at være løbet tør for ammunition, og flere dusin soldater efterfølgende blev henrettet (Lecocq et al. 2013, s. 4; Cold-Ravnkilde 2013, s. 13). Regeringsstyrkerne led under manglende midler og havde en lav kampmoral (Bartels et al. 2014, s. 28). De levede under dårlige forhold, var dårligt udstyret, dårligt trænet og uregelmæssigt betalt, hvilket allerede tidligere havde ledt til demonstrationer i Bamako (Chauzal – van Damme 2015, s. 12, 29).

Det står altså klart, at militæret ikke var en effektiv institution, og at dette i lyset af Paris’ IBL-teori kan have været medvirkende til, at Mali faldt tilbage i en konflikt. En interessant pointe er, at demilitariseringen af det nordlige Mali efter The National Pact i 1992 og ønsket om at mindske militærets indflydelse som et led i liberaliseringsprocessen ifølge flere var medvirkende til at skabe usikkerhed og medførte, at militæret mistede både ressourcer og effektivitet (Bartels et al. 2014, s. 84; Chauzal – van Damme 2015, s. 34; Pezard – Shurkin 2015, s. 39). Det kan efter vores vurdering understøtte Paris’ argument om, at der kan findes en fare ved, at liberaliseringen af et land sker, inden stærke institutioner er opbygget.

Den næste af Paris’ faktorer er *retssystemet*. I henhold til Malis forfatning fra 1992, som blev vedtaget ved folkeafstemning, er den juridiske magt uafhængig af henholdsvis den udøvende og den lovgivende magt i landet, ligesom de respektive domstoles opgaver og beføjelser indgår i forfatningen. En central del af grundlaget for et velfungerende retssystem med folkets accept var således til stede. Der forekommer – og forekom forud for tuaregoprøret i 2012 – dog en udtalt diskrepans mellem forfatningens ord og den virkelighed, der

beskrives i litteraturen. Først og fremmest betvivles retssystemets uafhængighed af den politiske magt. Justitsministeren, som udpeges af præsidenten, vælger og rådgiver dommerne, ligesom præsidenten udpeger højesteretspræsidenten. Og Bleck konstaterer, at de juridiske afgørelser sjældent strider imod regeringens synspunkter (Bleck 2011, s. 9). Et andet udbredt kritikpunkt går på korruption (ibid. s. 9; Bartels et al. 2014, s. 82; Pezard – Shurkin 2015, s. 41). Bleck refererer til en Afrobarometer-måling fra 2005, som viser, at de fleste maliere på daværende tidspunkt betragtede retssystemet som den mest korrupte statslige institution (2011, s. 9). Desuden påstår Bartels et al., dog uden overbevisende dokumentation i den forbindelse, at dommere “på alle niveauer i retssystemet” kan påvirkes gennem bestikkelse eller personlige tjenester (2014, s. 83). I 2003 etablerede regeringen imidlertid *Office of the Auditor General* med det formål at overvåge underslæb og korruption i statsapparatet og på den baggrund komme med anbefalinger til retsforfølgelse til en særlig domstol. Kun få af anbefalingerne har ført til retsforfølgelse, men ifølge Bleck har rapporterne fra det nedsatte kontor fremmet transparens i ministerierne (2011, s. 11).

Yderligere centrale indikatorer for kvaliteten af et retssystem er effektivitet og ressourcer. I 2011 var der ifølge Bleck én dommer per 25.000 maliere sammenlignet med international standard, som ligger omkring én dommer per 8.000 indbyggere (ibid. s. 9). Dommermanglen medfører bl.a. to problemer. For det første risikerer tiltalte personer ifølge Bartels et al. at sidde i fængsel i op til 10 år, før deres sag bliver behandlet, ligesom fristen for forelæggelsen af en officiel anklage senest 48 timer efter en anholdelse sjældent overholdes i praksis (2014, s. 83). Dernæst formår de relativt få dommere ikke at dække hele landet, hvorfor retssystemet i yderområderne, herunder det nordlige Mali, hviler på lokale løsningsmodeller – uden om domstolene (Bleck 2011, s. 9; Bartels et al. 2014, s. 83). Man kan således forestille sig, at tuaregerne, der bebor de omtalte yderområder, ikke føler sig forpligtet af loven, og at de samtidig kan føle sig retsløse i visse tilfælde.

Endelig er det væsentligt at nævne, at kun godt halvdelen af malierne over 15 år kan læse og skrive, hvilket begrænser adgangen til retssystemet. Man etablerede derfor i 2010 *Centers for Access to Rights and Justice*, men det er uklart, hvor stor effekt centrene fik forud for oprøret i 2012 (Bartels et al. 2014, s. 83).

Det kan altså slutes, at regeringen har gjort flere forsøg på at hæve kvaliteten af retssystemet samt befolkningens tillid og adgang til dette. Indsatserne til trods må kvaliteten af retssystemet i Mali på tidspunktet før oprøret i 2012 karakteriseres som overvejende lav i lyset af særligt manglende uafhængighed, korruption og lav effektivitet.

Overordnet kan man sige, at *tilgangen til offentlige ydelser* har været svær at sikre for staten i Mali, først og fremmest fordi den har haft svært ved at indkræve skatter (Bleck 2011, s. 12). I 2008 var det blot 16,1% af landets BNP, der udgjordes af skatteindkomster (ibid.). For befolkningen i nord betyder den dårlige regeringsførelse og de svage politiske institutioner generelt, at der har været mangel på sikkerhed og udvikling i form af infrastruktur, investering i vand, sanitet og uddannelse (Cold-Ravnkilde 2013, s. 18). Regeringens forsømmelse af dette område har været med til at undergrave statens legitimitet hos befolkningen i nord, øget etniske konflikter og medført strukturel fattigdom (ibid.). For at håndtere den maliske stats svagheder mht. offentlige ydelser overtog mange organisationer den sociale rolle blandt lokale samfund i nord og leverede uddannelse, sundhed og vandforsyning (Chauzal – van Damme 2015, s. 22).

Infrastrukturen i Mali er generelt dårlig, fastslår flere kilder (Bartels et al. 2014, s. 7; Briceño-Garmendia et al. 2011, s. 4-5). En del af forklaringen skyldes naturligvis, at store dele af landet er ørken, men Briceño-Garmendia et al. sammenligner i 2011 Mali med de øvrige afrikanske lande og finder, at selv i maliske områder uden ørken er vejnettet mindre end det afrikanske gennemsnit (2011, s. 10-11). Infrastrukturen er overvejende koncentreret omkring syd, hvor størstedelen af befolkningen lever, og den nordlige region beskrives som en “ufremkommelig ørken” (ibid. s. 5). Dette kan udgøre – og have udgjort – en kilde til følelse af marginalisering blandt befolkningen i nord, herunder tuaregerne. I forhold til vand og sanitet er der ifølge Briceño-Garmendia et al. i nyere tid sket væsentlige fremskridt, og i 2006 var fire procent af befolkningen således afhængige af overfladevand, ligesom en femtedel af befolkningen besørgede udendørs – henholdsvis otte og to gange lavere end gennemsnittet for lavindkomstlande (2011, s. 19).

Ifølge Briceño-Garmendia et al. havde Mali i 2011 ligeledes gjort væsentlige fremskridt inden for energisektoren. Nogle af disse kom befolkningen i yderområderne til gode – bl.a. gennem etableringen af et program i 2003, som sikrede adgang til strøm for godt 36.000 husstande (Briceño-Garmendia et al. 2011, s. 25-26). Når det er sagt, har fremskridtene hovedsagelig koncentreret sig om de tættest befolkede områder. Og med en andel af befolkningen med adgang til strøm på bare 17 procent – knap halvt så mange som gennemsnittet i lavindkomstlande – må det konstateres, at energisektoren i landet lader meget tilbage at ønske for befolkningen (ibid. s. 25).

World Health Organization har rangeret Malis sundhedssystem i deres World Health Report fra 2000 som nr. 164 ud af de 191 medlemslande (WHO 2000, s. 153). Vi er opmærksomme på, at rangordningen er fra 12 år før oprøret, men vurderer alligevel, at den er

brugbar og har en høj troværdighed. Den anses for at være den bedste rangordning af sundhedssystemer nogensinde ifølge en undersøgelse foretaget af Schütte et al., som er publiceret i *Journal of Global Health* (Schütte et al. 2018). Som tidligere nævnt var det op til oprøret forskellige typer af organisationer, som tog sig af at levere sundhedsydelser i Nordmali, hvilket også vidner om et dårligt fungerende sundhedssystem på tuaregernes territorium.

Da vi allerede tidligere i opgaven er kommet ind på den ringe uddannelse blandt voksne i Mali, vil vi stille os tilfredse med blot at understrege vha. en supplerende kilde, at Mali har et “dårligt fungerende uddannelsessystem” (Cold-Ravnkilde 2013, s. 17).

6. Diskussion

I den følgende diskussion forsøger vi at finde frem til de vigtigste forklaringer på onsets af tuareg-oprøret på baggrund af vores analyse. For at gøre dette, udplukker vi den vigtigste forklaringsfaktor inden for hver af vores tre teorier og dermed de tre analyseniveauer – individ-, gruppe- og institutionelt niveau.

Vi har i vores applicering af Colliers teori fundet, at hverken graden af etnisk og religiøs had, den økonomiske ulighed, manglen på politiske rettigheder eller den politiske undertrykkelse i samfundet op til oprøret i 2012 var særskilt høj i Mali. Vi anerkender, at disse faktorer kan have spillet en rolle og kan bidrage til at forklare onsets af oprøret, men vi vurderer dem ikke som værende de vigtigste, i hvert fald ikke hvis man måler det vha. Colliers indikatorer. Tilbage har vi faktorerne omhandlende den økonomiske agenda, andelen af unge mænd i samfundet, indkomstmulighederne gennem lovlig indtjening og regeringers økonomiske inkompetence. I vores analyse har disse faktorer vist sig at have en potentiel forklaringskraft og stikker på mange måder ud ift. Mali. I vores gennemgang af litteraturen har det vist sig, at forfatterne ikke mener, at de tre første faktorer har spillet en vigtig rolle, mens at Malis regerings økonomiske inkompetencer nævnes som forklaring på udbruddet af oprøret i næsten samtlige anvendte kilder (Bleck 2011; Cold-Ravnkilde 2013; Bartels et al. 2014; Chauzal – van Damme 2015; Lecocq et al. 2013; Pezard – Shurkin 2015; Lindberg 2013). Vi finder det derfor rimeligt at konkludere, at det er den af Colliers forklaringsfaktorer, der passer bedst på Mali.

Det er vanskeligt at isolere Gurr's fire faktorer i hans model for minoritetsoprør, da de er forbundet. Fælles identitet og incitament er forudsætninger for kapaciteten til mobilisering af et oprør, som igen forstærkes af lederskab og organisation. Hvordan, disse tre faktorer udmønter sig i politisk handling, afhænger siden af den politiske kontekst (Gurr 2007, s. 143-144). Der fremtræder en vis grad af etnokulturel identitet blandt tuaregerne i Mali, som særligt markeres gennem fælles sprog, religion og deres historiske nomadiske livsførelse. Omvendt fremgår det af litteraturen, at tuaregerne ikke er én homogen gruppe, men i stedet identificerer sig med deres klan.

Særligt indikatoren vedrørende fortidige tab gør efter vores vurdering fælles incitamentet til en stærk faktor i forklaringen af oprørets udbrud. Tuaregerne led store tab af politisk magt og adgang til land i forbindelse med Frankrigs kolonisering af landet og den nationalisering af land, der fulgte efter selvstændigheden. Disse begivenheder nævnes i et bredt udsnit af litteraturen og fremhæves endda som starten på den lange konflikt og som væsentlig kilde til de tre tuareg-oprør, som fandt sted mellem 1963 og 2009, samt ønsket om at tilbageerobre magt gennem et uafhængigt Azawad (Cold-Ravnkilde 2013, s. 9, 25; Chauzal – van Damme 2015, s. 17, 24-25; Bartels et al. 2014, s. 25).

Den interne splittelse blandt tuaregerne, som blandt andet gav sig udslag i dannelsen af forskellige grupper med forskellige værdisæt og visioner, må i ringe grad vurderes at have gavn timer kapaciteten til et oprør, hvorfor den faktor ikke regnes for særlig stærk.

Endelig bidrager faktoren vedrørende muligheder med værdifulde perspektiver, herunder spill-over fra konflikten i Libyen, men tjener i højere grad til at forklare udformningen og gennemslagskraften af oprøret end til at forklare, hvorfor det brød ud. Det er således vores vurdering, at fælles incitamentet er den af Gurrs fire faktorer, som bedst forklarer udbruddet af tuareg-oprøret i 2012.

I appliceringen af Paris' IBL-teori har vi undersøgt, hvorvidt kvaliteten af Malis centrale institutioner kan forklare, hvorfor tuaregerne begik voldeligt oprør i 2012. Det fremgår tydeligt, at Malis retssystem langtfra var og er velfungerende, og de vigtigste udfordringer og kilder til frustration i befolkningen tæller korrupsion, mangel på uafhængighed og ineffektivitet. Omvendt har vi identificeret flere forsøg forud for oprøret på at skabe forbedringer i retssystemet, herunder korrupsionsbekæmpelse, hvorfor forandringer til en vis grad umiddelbart var mulige at skabe uden voldelige midler. Derfor vurderer vi ikke, at brister i retssystemet har spillet en afgørende rolle for udbruddet af oprøret.

Angående tilgangen til offentlige ydelser har vi som med retssystemet konstateret væsentlige brister i Mali forud for oprøret i 2012, herunder på områder som sundhed, uddannelse, vejnet og elektricitet. Der var dog samtidig enkelte relativt velfungerende områder som vand og sanitet, og vi vurderer samlet set ikke, at denne forklaringsfaktor er den stærkeste af Paris' tre ift. vores case.

Der findes som fremført stærke belæg for, at sikkerhedssektoren som institution ved starttidspunktet for oprøret var svag. Det viste sig, både da oprøret startede, og da militærkuppet blev begået få uger efter. Dette gav mulighed for, at tuareg-oprøret blev voldeligt. Hvis Mali havde haft et velfungerende militær samt kapaciteten til at slå oprøret

ned, havde tuaregerne haft en mindre tro på og motivation til at starte oprøret i første omgang, og hvis det alligevel var hændt, ville det formentlig ikke have haft lige så stor gennemslagskraft. Vi vurderer dermed, at det ud af de tre analyserede faktorer er den ikke-velfungerende sikkerhedssektor, der havde størst betydning for oprørets udbrud.

7. Konklusion

Vi finder således, at de tre faktorer i henholdsvis Colliers teori om greed, Gurrs model for minoritetsoprør og Paris' IBL-teori, som i stærkeste grad bidrager til forklaringen på udbruddet af det voldelige tuareg-oprør i Mali i januar 2012, er regeringens økonomiske inkompetence, tuaregernes fælles incitament og vrede som følge af fortidige tab samt fraværet af en stærk sikkerhedssektor. Det er vores opfattelse, at de tre teorier supplerer hinanden på fordelagtig vis, idet de muliggør en analyse af onset fra henholdsvis individ-, gruppe- og institutionelt niveau, hvilket vi anser for værende en styrke, når man beskæftiger sig med analyse af komplekse konflikter som den i Mali.

Vi indledte opgaven med at motivere vores valg af case med den interessante og umiddelbart paradoksale kendsgerning, at Mali forud for tuareg-oprøret og den efterfølgende statskrise blev beskrevet som et forbillede for demokrati i Vestafrika. Det er i den henseende interessant at bemærke, at de tre faktorer, vi har fundet bedst egnede til forklaringen af udbruddet af tuareg-oprøret, ikke direkte forholder sig til graden af demokrati i landet, hvilket rejser spørgsmålet om, hvorvidt et konsolideret demokrati ville have kunnet undgå et oprør som tuaregernes i Mali i 2012 på trods af tilstedeværelsen af økonomisk inkompetence i regeringen, vrede blandt en etnokulturel gruppe som følge af fortidige tab samt et mangelfuldt militær.

8. Litteraturliste

- Allison, Graham – Philip Zelikow, 1999. *Essence of Decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. 2. udgave. New York: Longman.
- Bartels, John – Bjørn Schwartz – Rikke Haugegaard, 2014. *Kulturlandestudie: Mali*. [Elektronisk] Tilgængelig: <http://www.fak.dk/publikationer/Documents/Kulturlandestudie-Mali.pdf>. Hentet: 2018-11-26.
- Badersten, Björn – Jakob Gustavsson, 2015. *Vad är statsvetenskap? Om undran inför politiken*. 2. udgave. Lund: Studentlitteratur.
- Bleck, Jaimie, 2011. *Countries at the Crossroads 2011: Mali*. [Elektronisk] Tilgængelig: https://freedomhouse.org/sites/default/files/inline_images/MALIFINAL.pdf. Hentet: 2018-11-23.
- Briceño-Garmendia, Cecilia M. – Carolina Dominguez – Nataliya Pushak, 2011. *Mali's Infrastructure: A Continental Perspective*. [Elektronisk] Tilgængelig: <https://ppiaf.org/documents/3150/download>. Hentet: 2019-01-03.
- Chauzal, Grégory – Thibault van Damme, 2015. *The roots of Mali's conflict. Moving beyond the 2012 crisis*. [Elektronisk] Tilgængelig: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/The_roots_of_Malis_conflict.pdf. Hentet: 2018-11-28.
- Cold-Ravnskilde, Signe Marie, 2013. *Krig og fred i Mali. Baggrund og perspektiver*. [Elektronisk] Tilgængelig: http://pure.diis.dk/ws/files/58258/RP2013_18_Mali_i_krig_web.jpg.pdf. Hentet: 2018-11-26.
- Collier, Paul, 2000. "Doing Well out of War: An Economic Perspective" i Berdal, Mats – David M. Malone (red.), *Greed and Grievance: Economic Agendas in Civil Wars*. Boulder & London: Lynne Rienner Publishers, s. 91-111.
- Collier, Paul – Anke Hoeffler, 2004. "Greed and grievance in civil war", *Oxford Economic Papers*, vol. 56, nr. 4, s. 563–595.
- Demmers, Jolle, 2017. *Theories of Violent Conflict. An Introduction*. London: Routledge.
- Dulić, Tomislav, 2011. "Peace Research and Source Criticism" i Höglund, Kristine – Magnus Öberg (red.), *Understanding Peace Research: Methods and Challenges*. London & New York: Routledge, s. 35-46.

- El Lahga, Abdelrahmen 2005. *Comparing Wealth Polarization Over Time and Across Countries in Africa*. [Elektronisk] Tilgjengelig: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=763444 Hentet: 2019-01-08.
- EIU – The Economist Intelligence Unit, 2018. *The Economist Intelligence Unit's Democracy Index: Mali*. [Elektronisk] Tilgjengelig: <https://infographics.economist.com/2018/DemocracyIndex/>. Hentet: 2018-12-04.
- Esteban, Joan-Maria – Debraj Ray, 1994. "On the Measurement of Polarization", *Econometrica*, vol. 62, nr. 4, s. 819-851.
- Freedom House, 2018a. *Freedom in the World 2011: Mali*. [Elektronisk] Tilgjengelig: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/mali>. Hentet: 2018-11-20.
- Freedom House, 2018b. *Freedom in the World 2013: Mali*. [Elektronisk] Tilgjengelig: <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/mali>. Hentet: 2018-11-20.
- Government of Mali, 1992. *National Pact*. [Elektronisk] Tilgjengelig: <https://peaceaccords.nd.edu/accord/national-pact>. Hentet: 2018-12-14.
- Gurr, Ted, 1970. *Why Men Rebel*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Gurr, Ted, 2007. "Minorities, Nationalists, and Islamists: Managing Communal Conflict in the Twenty-first Century" i Crocker, Chester A. – Fen Osler Hampson – Pamela Aall (red.), *Leashing the Dogs of War: Conflict Management in a Divided World*. Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, s. 131-160.
- Höglund, Kristine – Magnus Öberg, 2011a. "Doing Empirical Peace Research" i Höglund, Kristine – Magnus Öberg (red.), *Understanding Peace Research: Methods and Challenges*. London & New York: Routledge, s. 3-13.
- Höglund, Kristine – Magnus Öberg, 2011b. "Improving Information Gathering and Evaluation" i Höglund, Kristine – Magnus Öberg (red.), *Understanding Peace Research: Methods and Challenges*. London & New York: Routledge, s. 185-198.
- Lecocq, Baz – Gregory Mann – Bruce Whitehouse – Dida Badi – Lotte Pelckmans – Nadia Belalimat – Bruce Hall – Wolfram Lacher, 2013. *One Hippopotamus and Eight Blind Analysts: A multivocal analysis of the 2012 political crisis in the divided Republic of Mali – Extended Editors Cut*. [Elektronisk] Tilgjengelig: <https://bamakobruce.files.wordpress.com/2013/04/lecocq-mann-et-al-hippo-directors-cut.pdf>. Hentet: 2018-11-27.
- Levy, Jack S. – William R. Thompson, 2010. *Causes of War*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Lindberg, Emy, 2013. *War in Mali. Background study and annotated bibliography*. [Elektronisk] Tilgjengelig: http://nai.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq2=%5B%5B%5D%5D&c=3&af=%5B%5D&searchType=SIMPLE&query=emy+lindberg&language=sv&pid=diva2%3A632135&aq=%5B%5B%5D%5D&jfwid=7813&sf=all&aqe=%5B%5D&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=false&noOfRows=50&dswid=3102. Hentet: 2018-11-23.

- Newman, Edward – Roland Paris – Oliver P. Richmond, 2009. "Introduction" i Newman, Edward – Roland Paris – Oliver P. Richmond (red.), *New perspectives on liberal peacebuilding*. New York: United Nations University Press.
- Nielsen, Klaus Svanholm, 2006. "Samspillet mellem teori og empiri – anvendelse af hypotetisk/deduktiv metode i projekter" i Vøxted, Søren (red.), *Valg der skaber viden – om samfundsvidenskabelige metoder*, København: Academica, s. 101-113.
- OECD - The Observatory of Economic Complexity, 2017. *What does Mali export? (2011)*. [Elektronisk] Tilgængelig: https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/mli/all/show/2011/. Hentet: 2019-01-08.
- OECD – The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2015. *Maps & Facts: The Population of Northern Mali*. [Elektronisk] Tilgængelig: <http://www.oecd.org/swac/maps/>. Hentet: 2019-01-09.
- Olivier de Sardan, Jean-Pierre, 2013. "The "Tuareg question" in Mali today" i Djateng, Flaubert – Christiane Kayser (red.), *Cahiers du Mapinduzi 3. Identités et gouvernance en Afrique*. Freiburg: Freiburger Graphische Betriebe, s. 28-41. [Elektronisk] Tilgængelig: http://www.peaceworkafrica.net/wp-content/uploads/2017/09/Mapinduzi_3_frz_WEB_low.pdf. Hentet: 2019-01-03.
- Paris, Roland, 2004. *At War's End*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Paris, Roland, 2018. "Peacebuilding" i Weiss, Thomas G. – Sam Daws (red.), *The Oxford Handbook on the United Nations*. 2. udgave. New York: Oxford University Press, s. 1-29.
- Pezard, Stephanie – Michael Shurkin, 2015. *Achieving Peace in Northern Mali*. [Elektronisk] Tilgængelig: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR800/RR892/RAND_RR892.pdf. Hentet: 2018-12-03.
- Posner, Daniel N., 2004. "Measuring Ethnic Fractionalization in Africa", *American Journal of Political Science*, vol. 48, nr. 4, s. 849-863.
- Schütte, Stefanie – Paula N. Marin Acevedo – Antoine Flahault, 2018. "Health systems around the world – a comparison of existing health system rankings", *Journal of Global Health*, vol. 8, nr. 1, s. 1-9.
- Thomas, Gary – Kevin Myer 2015, *Anatomy of the Case Study*. London: SAGE Publications Ltd.
- UCDP – Uppsala Conflict Data Program, 2017a. *UCDP: Mali*. [Elektronisk] Tilgængelig: <http://ucdp.uu.se/?id=1#country/432>. Hentet: 2019-01-06.
- UCDP – Uppsala Conflict Data Program, 2017b. *UCDP: Government of Mali - MPA*. [Elektronisk] Tilgængelig: <http://ucdp.uu.se/#/statebased/800>. Hentet: 2019-01-06.

UN DESA – United Nations Department of Economic and Social Affairs, 2011. *World Population Prospects: The 2010 Revision, Volume I: Comprehensive Tables*. [Elektronisk] Tilgængelig: <http://www.un.org/en/development/desa/publications/world-population-prospects-the-2010-revision.html>. Hentet: 2019-01-06.

UNDP – United Nations Development Program, 2011. *Human Development Report 2011: Sustainability and Equity: Towards a Better Future for All*. Palgrave Macmillan. [Elektronisk] Tilgængelig: http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hdr/human_developmentreport2011.html. Hentet: 2019-01-06.

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2018. *Education: Mean years of schooling*. [Elektronisk] Tilgængelig: <http://data.uis.unesco.org/index.aspx?queryid=242#>. Hentet: 2019-01-06.

WB – World Bank, 2018a. *GINI index (World Bank Estimate)*. [Elektronisk] Tilgængelig: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?locations=ML>. Hentet: 2018-12-21.

WB – World Bank, 2018b. *GNI per capita growth (annual %)*. [Elektronisk] Tilgængelig: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.KD.ZG?end=2012&locations=ML&start=2007&view=chart>. Hentet: 2018-12-19.

WHO - World Health Organization, 2000. *The World Health Report 2000. Health Systems: Improving Performance*. [Elektronisk] Tilgængelig: <https://www.who.int/whr/2000/en/>. Hentet: 2018-12-17.